

Zöld futószalagtól a kettőstermesztés gondolatáig

A hazai állattenyésztés hanyatlásával a már megszokott és esetlegesen jól bevált növénytermesztési, illetve állattenyésztési hagyományok jelentősen megváltoztak. Gazdaságainknak az esetek döntő többségében stratégiát, szemléletet kellett változtatniuk, sok esetben csökkenteni kellett az állatlétszámot. A túlélő-szemlélettel megáldott ágazatvezetők igyekeztek/igyekeznek a tervszerű gazdálkodás mentén a költségeket minimalizálva takarmánnyal ellátni jószágaikat.

A kedvező takarmányköltség elérése érdekében gondoltuk, hogy az állattenyésztő gazdaságok egy jelentős szegmensének ajánljuk e cikket, hiszen a kérődzők tömegtakarmányozása egy viszonylag kényes pont, attól eltekintve, hogy a növénytermesztési szokások is jelentősen megváltoztak – bár bízunk a vetésszerkezet diverzifikálásában. Ahogy az idei évet látjuk, az erjesztett tömegtakarmányaink mennyiségével lesznek/lehetnek problémák, ugyanis az aszály jelentősen befolyásolja – az ország több pontján – e tartósítást igénylő takarmányaink mennyiségét és minőségét.

Hasznos célok és lehetőségek

Hazai kis és nagyüzemek tömegtakarmány-ellátásánál, elegendő területen arra érdemes törekednünk, hogy legalább két kultúrát takarítsunk be, avagy a legjobb minőséget termeljünk meg mint növénytermesztő üzem, és azt adjuk át a tenyésztés javára – szilázs és szenázs esetén.

Mára már rengeteg takarmányféleséget elfelejtettünk, pedig a növénynevelés kínál eredményesen használható, a változó klímának, és az intenzívebb természetnek is megfelelő választási lehetőségeket a szálás takarmánytermesztésében. Az utóbbi években támogatási lehetőségek is nyíltak ebben az irányban – bár ez még mindig kevésnek bizonyult. Sokféle, a különböző adottságokhoz-, és technológiához adaptálható választási lehetőség van, melyek közül a legjelentősebbeket fel is sorolnánk.

Klasszikus keverékek

Előnyük a kedvező beltartalmi értékeken túl, hogy a lekerülést követően (I.-II.) egy mélyszántás és magágy-készítés után például kapás kultúra vethető.

I. Légány-féle keverék:

Pannon bükköny:	50 kg/ha
Búza / Rozs:	80 kg/ha
Bíborhere:	20 Kg/ha

* Vetőmagnorma: 150Kg/ha

* Vetésidő: Augusztus közepétől Szeptember közepéig

* Betakarítása: Április 15 - Május 15.

II. Landsbergi keverék:

Olaszperje:	25 Kg/ha
Szöszös bükköny:	20 Kg/ha
Bíborhere:	25 Kg/ha

* Vetőmagnorma: 70 Kg/ha

* Vetésidő: Augusztus 15 - Szeptember 15

* Betakarítása: Május közepétől

IV. Rozsos bükköny:

Rozs:	100 Kg/ha
Pannon bükköny:	45-50 Kg/ha

* Vetésidő: Október 1-25.

* Betakarítása: Május közepe

V. Őszi borsó – Rozs keverék:

Őszi borsó:	100 Kg/ha
Rozs:	90 Kg/ha

* Vetésidő: gabonához igazodjon!

* Betakarítása: Május közepe

VI. Szudánifű – Őszi bükköny keverék:

Szudánifű:	100-150 db/m ²
Pannon vagy Szöszös bükköny:	50-90 db/m ²

* Vetésidő: szudánifűhöz igazodjon!

Mono tömegtakarmányok

Előnyük a kedvező beltartalmi értékeken túl (magas szárazanyag és ásványi-anyag tartalom), hogy a lekerülést követően (I.-II.) egy mélyszántás és magágy-készítés után például kapás kultúra vethető.

I. Olaszperje: a korszerű fajták szénhidrát-, és fehérjetartalamában, hozamban és gombabetegségekkel szembeni toleranciában magasan felülmúlják a korábbi fajtákat, etethetőségük, takarmányértékük kiváló.

* Vetésidő: Augusztus - Szeptember közepe

* Betakarítás: Április vége – Május első dekádja

* Betakarítása után kapás kultúra esetleg silókukorica is vethető.

II. Rozs: magas hozamú, jó beltartalmi értékű, különböző érésidejű fajták állnak rendelkezésre, ami kihasználásával az optimális betakarítási időpont könnyebben elérhető.

* Vetésidő: Szeptember vége

* Betakarítás: Szilázsnek: kalászhányás előtti stádium (mikor „hasban” van)

* Betakarítása után kapás kultúra esetleg silókukorica is vethető.

III. Angolperje: az új fajták jellemzői: kiemelkedő szárazanyag hozam, magas terméspotenciál a későbbi vágások során, alacsony hajlam a rozsdásodásra.

* Vetésidő: Augusztus - Szeptember közepe

* Betakarítás: Április vége – Május első dekádja

* Betakarítása után kapás kultúra esetleg silókukorica is vethető.

III. Lucerna:

* Vetésidő: Március 15 – Április 15, ill. Aug. 05-20.

* Betakarítás: Bimbós állapot

IV. Vörös here:

* Vetésidő: Március 01-20, ill. Aug. 05-20.

* Betakarítás: Bimbós állapot kezdete, virágzás kezdete

V. Szudánifű:

* Vetésidő: Április 1 - Július 1-ig

* Betakarítás: Első virágok megjelenésekor.

* 1-3 növedéket is képezhet kedvező évjárat esetén, jól társítható szálas nagy növekedési erélyű pillangóssal is. Kalászosok betakarítása után 1 növedéket tudunk betakarítani.

Kaszáló és legelő ajánlás

Alábbi javasolt szálas keverékek különböző termőhelyi adottságok mellett jól alkalmazhatóak.

Standard kaszálókeverék:

15% Dactylis glomerata/Csomós ebír

10% Festuca arundinacea/Nádkéjú csenkesz

15% Festuca pratensis/Réti csenkesz

15% Festuca rubra r./Vörös csenkesz

30% Lolium perenne/Angol perje

15% Lolium multiflorum m/Olasz perje

* Hosszan évelő, normál termőhelyi adottságok mellett hosszú ideig magas hozamot nyújtó keverék.

* Vetésidő: március-április/augusztus-szeptember.

* Vetőmag norma: 40-45 kg/ha

Prémium szárazságtűrő keverék:

10% Bromus inermis/Magyar rozsok

15% Dactylis glomerata/Csomós ebír

20% Festuca arundinacea/Nádkéjú csenkesz

10% Festuca pratensis/Réti csenkesz

20% Festuca rubra r./Vörös csenkesz

25% Lolium perenne/Angol perje

* A legértékesebb fűfajoknak köszönhetően kiváló minőségű, hosszan évelő, szárazabb termőhelyen is megbízható mennyiségű takarmányt ad.

* Vetésidő: március-április/augusztus-szeptember.

* Vetőmag norma: 37-43 kg/ha

Standard legelőkeverék:

15% Festuca arundinacea/Nádkéjú csenkesz

20% Festuca pratensis/Réti csenkesz

25% Festuca rubra r./Vörös csenkesz

35% Lolium perenne/Angol perje-diploid

5% Poa pratensis/Réti perje

* Elsősorban legeltetéses hasznosításra összeállított, de kaszálóként is használható, jól megújuló, taposás tűrő, hosszan évelő, magas hozamú keverék.

* Vetésidő: március-április/augusztus-szeptember.

* Vetőmag norma: 40-45 kg/ha

Lólegelő/kifutókeverék:

65% Festuca arundinacea/Nádkéjú csenkesz

10% Festuca rubra r./Vörös csenkesz

15% Lolium perenne/Angol perje

10% Poa pratensis/Réti perje

* Taposást jól tűri, hosszan évelő, jó hozamú, nagyon jól regenerálódó gyeptelepek.

* Vetésidő: március-április/augusztus-szeptember.

* Vetőmag norma: Mennyiség: legelő telepítéskor 45-50 kg/ha, intenzíven használt kifutó füvesítések 200-250 kg/ha

Juhlegelő keverék:

20% Festuca ovina/ Juh csenkesz

20% Festuca arundinacea/Nádkéjú csenkesz

25% Festuca rubra r./Vörös csenkesz

20% Lolium perenne/Angol perje

15% Dactylis glomerata/Csomós ebír

* Tűri a szárazságot, gyengébb termőhelyi adottságú területen is kielégítő hozamú, jó minőségű takarmányt adó keverék.

* Vetésidő: március-április/augusztus-szeptember.

* Vetőmag norma: 37-43 kg/ha

Intenzív kaszáló keverék:

20% Lolium x boucheanum/Bastard perje

15% Festuca pratensis/Réti csenkesz

10% Festuca rubra r./Vörös csenkesz

15% Lolium perenne/Angol perje – diploid

15% Lolium perenne/Angol perje – tetraploid

25% Lolium multiflorum/Olasz perje

* Vetésidő: március-április/augusztus-szeptember.

* Vetőmag norma: 40-45 kg/ha

Tapasztalataink szerint három nagy csoportot figyelhetünk meg a gyepterülettel foglalkozók körében.

- Nagyüzemi művelésre alkalmas gyepterületeken gazdálkodók (~700-720e ha).

- Húsmarha-/juhlegelőnek alkalmas gyepterületeken gazdálkodók (~200-240e ha).

- Szórvány gyepeken, gazdaságosan nem javítható gyepterületeken gazdálkodók (~300-350e ha).

Az első két terület az, amelyekkel intenzív gyeptakarmány-termelés mellett érdemes gondolkodni, hisz a tej-, illetve a marhahúsárakat követve, egy „csúcsra járatott” állattenyésztő-ágazatnak, minden lehetőséget ki kell használni, hogy egész éven át jó minőségű és kis költségű szilázst, szenázst állítson elő. Ebben fent említett mono és többkomponensű magkeverékek segíthetik a gazdálkodást. Továbbá, a csak intenzívnek gondolt és magas termelési költségekkel gazdálkodó állattenyésztőknek fel kell vennie a versenyt a ténylegesen intenzíven gazdálkodó szervezetekkel. Az igen korai betakarítású takarmánynövény- és a később vethető fajták kombinálásával elérhető évi kétszeri betakarítás nagyban növeli a takarmányigény kielégítésének biztonságát, és segíti az eredményes gazdálkodást. Ha minden lehetőséget kihasználunk a mono- és keverék tömegtakarmányok terén, akár 20-25% többlet jövedelmet is realizálhatunk éves szinten.

E cikk is ennek segítségével íródott és a továbbiakban is szeretnénk a többüregű gyomrúak tömegtakarmányozása terén is a tapasztalatainkat átadni gazdatársainknak.